

پیل - ۱ صائی - ۲۴
نسخه می ۱۰ فروشند

صاحب امتیاز و مدیر مسئول
ضیا کوله آلب

آبونه شرائطی

سه لکی: ...
آلنی آبلتی: ۲۰۰
فروشده

کچوک مجموعه

اداره خانه می

دیاربکر

حکومت داتره سنده

ولایت مطبعه می

تلفرافه: دیاربکر

کچوک مجموعه

هفته ده بر چیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعه در

۷ ربیع الآخر سنه ۳۴۱ بازار ایرتسی ۲۷ تشرین ثانی سنه ۳۳۸

مصاحبه:

خلافتك حقیقی ماهیتی

لازمدر . آوروپاده ، اجتماعی تكامل جوق
ایرله مش بولونینی ایجین . هر فرد مانده
امتك فرقی ییلدیکی کی ، کنیدیك هانکی
ماتدن و هانکی امتدن اولدیفنده شعورلو
بر سورنده وانقدیر . شرقدیه ایه ، بوابی

بر انسانك اجتماعی وظیفه لرندن اك
برنجیسی ، هانکی ماتدن و هانکی امتدن
اولدینی ییلمه سیدر بونك ایجین ده ، ابتدا
« ملت » زمرده سیه « امت » زمرده می
آراءنده کی فرقی کورمه می ، آکلامه می

مجموعه و حرث ، نامی و برابری . حرث ،
 بوتون اجنای حیاتی احتوا این جامع
 بر کله در . احواله ، ملتی تریف ایمن
 و عینی حرنه منسوب فردلک مجموعی
 دیکه قافیدر

و تریفارون آکلاشیلورک و جمعیت
 نامی و برابری (بوتون اجنای حیاتی
 مشترک اولان) زمره ، امت دکل ، ملتیدر .
 امت ، کثرت بر جوق جمعیتی ، بنی
 بر جوق ملتیری محنوی اولان برجامه در .
 بوندن دولاییدرک اکثریاد امت ، بین المللی
 ذاتاً بین المللیت ابتدا ، امت حالده باشلار .

بین المللی مؤسسه ، بدایتده یالکز دینی
 مؤسسه لودی . قرون وسطاده ، آوروپا
 بین المللی خریتمان امتدن جباریدی . اوراده کی
 بین المللی مؤسسه لوده کلهسبه طائد مؤسسه
 منحصریدی . اوزمان آوروپاده ملت طائد
 تشکیلاتله امت طائد تشکیلاتلری برندن
 تمامیه آیریلماشیدی . زده ده ، یاقین برزمانه
 قادار وایکی نوع تشکیلاتلری رینه لاریشیدی .
 اجتماعی تکامل ، ایشلرک تقسیم ، ایشلرک
 تقسیمیه جهت جامع لری آیری اولان
 زمره لری برندن نیز اقمه سی اقتضا
 استه یکنند . سوک زمانلرده - آوروپاده
 اوله یی کی زده ده - ملت تشکیلاتیه

کله مک معنای هنوز ایجه قیمن اتمدیکندن
 دولای جوق کیمسهر و هانکی ملتدلسک
 و هانکی امته منسوبلسک ؟ سؤالرینه دوشور
 بر جواب و بره منزل . احواله ، اجنای
 هویتی ای آکلاجه یامک ایچین اولامرد
 وایکی کله مک معنای تمیینه چالیشمالی ز .
 امت ، عینی دینه منسوب فردلک
 مجموعی دیکدر . مثلاً خریتمانلرک مجموعی
 بر امتدر ، یهودلرک مجموعی بر امتدر ،
 مسلمانلرک مجموعی بر امتدر . دیکک بر
 یوزنده قادار دین ، وارسه ، او قادارده
 امت و وجوددر .

آوروپاورک امت ده مشترک اولان
 حیات یالکز دین و دینهارتدر . حال بوک
 مانده دین ، مشرق اوله یی کی بوندن
 باشفه ، لسانی ، اخلاق ، حقوق
 سیاست ، کوزل ، صنعتلر ، اقتصاد
 علم ، فلسفه و فن ده مشترکدر . بر امتک
 ایچنده ، لسانلر ، اخلاق ، حقوقی و سیاسی
 تشکیلاتلر ، بدیی ذوقلر ، اقتصادی عضویتلر ،
 زیوی مؤسسه لری آیری اوله یی بر ملتک
 ایچنده ایسه دین کی بوتون بر صابدمنز
 حیاتلرده مشترک و متحد اوله یی لازمدر .
 جمعیتده کی دینی ، اخلاقی ، حقوقی ،
 سیاسی ، بدیی ، اقتصادی ، زیوی حیاتلرک

امت تشکیلاتی بری رفتن آریانه باشادی،
خصوصیه ، متارکدن سوکرا ، ایک مهم
سبب بر آریایی تمجید ایندی :

بوسیلرک برنجیسی برچوق ملتیری
هنوی اولای بویوک ابراطورلرک انحلاله .
هرمانک آری بر دولت حالی آلمه سیدره
اولجه ، بر درجه به قادار بر امتک دینی
رئیس ، اودینه منسوب برچوق ملتیری
احتوا ایندی بر ابراطورلرک سیاسی رئیس ده
اوله یلوردی فقط ، بوملنر آری دولتیر
تشکیل اینجه ، امتک دینی رئیس بنلردن
یالکز برلرک سیاسی رئیس اولماز .
چونکه ، امت رئیسک وظیفه سی ، بوقوق
مسامانلرک دینی حیاتلرینی احلا به چالیشمقدیر .
هرمانی اداره ایدی حکومتک وظیفه سی
ایسه . یالکز اوملرک تمایلی دوشونمقدیر .
اوحالده ، برایی تودلو رباست عینی
فخصمه برلشیرسه ، بعضاً امتک عمومی
منفعی برمانک خه وصی منفعتنه فدا ایدیلرک ،
بعضاً ده بوملرک حیاته نفاق ایندی سیاسی
قابلر امت ، فکوره سته فدا ایدیلرک تملک لری
باش کوستریر .

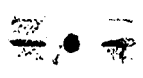
سپیلرک ایکنجیسی ده ، سیاسی وجدانک
اکامل قیجیسی اوله رقی ، سلطنتک تمامیه
متمم ایدیلرک سی و حکم برلرک سلطنته
ملک حاکم له کاسه

حقنه اشتراک اداسانده بولونه ماممی
همده لرلرک سواک زمانا ده بویوک رفوت
قاراعه سیدر تاریخک برچوق تجربه لری ،
سراپلرک منفعتیه ملنلرک منفعی آری شیلر
اولدیفنی میدانه قوییدی . بالخاصه ، متارکدن
سوکرا ، خان بر حکمدارله اونک دامادی
اولار خان بر صدر اعظمک دوشماقره
صالیوب ملت عاییده سولک درجه شفیق
جنایتلر ارتکاب اتمه لری ، هپ ملتیه طائد
حقلرک مرای منفعتنه غصب ایدیلرکی
مقصندن ابری کدی . بر آجیق تجربه لر
تورک ملتیه کوستریدی که بولم بویک
سیاسی مقدراتی ، کندی منفعتندن باشقه
برقی دوشونمقین برمراپلرک الیه بیراقی
املا جائز دکلدر . وکابنا ، تورک ملتیه ،
کذبیه طائد اولان سلطنت حق ، تمامیه
الیه آهرق ، تشریع واجرا ساحلوندکی
ولایت طامه سی وکالت طریقیه یالکز بویوک
مات مجلسک لودیع ایندی . بوسورنله ،
مات تشکیلاتی خصوصی برماهیت آلدی .
مات تشکیلاتی بویک خصوصی برماهیت
آنجه ، امت تشکیلاتک دها بارزوداها
شمشعلی برصوررده میدانه چقمه سینه امکان
حاصل اولدی . امت تشکیلاتک باشده
برلرک نام ویرتوم سینه بولرک
ماتک و شوقه مسلمانلرک دین مقصدالیه

خطبه‌ارنك خليفه حضرت علي بن ابي طالب
اولوغمسي و خليفه موجود اولاديني زمان
جمعه و بارام غازلرنك ادا ايدايوب ابدلهمه
سندكي مخالف مولرك موجوديتي ده
كوسه تريوركه خليفه نك اساس وظيفه سي
وامامت ابرار .

حضرت پيغمبرك حال حيافته يالكنز
برامام وادي كه حضرت پيغمبرك ذات
مباركاردن عبارتدي . امامك بو وحدتي
امتك اتحادينه الله واضح برعالمدي . سوكرالري
مسجدلر و جامعلرله باراماملرده چوقالدي .
بو اثرت ، امتك وحدتي نظرلردن كزله مك
رسب اوله بياردي . خلافت مقامك
تأسيسيله ، بو محذورك اولنه كيمه شي اولدي
(خليفه) ، امام اكبر ، اماملر امامي
ديكدر . اماملر چوقالده قن صوكرا ، بونلرك
حلقه برامام اكبره اقتدا اتملري ، ائمه كي
وحدتي يله باز برصورته ميدانه چيقاودي .
اوزماندي ري ، اسلام امتي ، كندى وارلقى ،
كندى وحدتي ، كندى تسانديني بوامام
ا تراك يمي خليفه نك وحدته متبعي كورون .
اسلام امتك وحدته مثال اولان بومئاي ، برملت
خصوصي سيافته بولاشد بررق اوسياستك
بشري وغير قابل اجتناب خطاريله شائبه دار
اقتباسي

طالانن ذاته ، خليفه ، نامي وريبار .
حضرت پيغمبر ، و قاييله تبعه نك خسته لفته
غازلرده امامت وظيفه سي ايغايه حضرت
ابوبكري قويل بويورمشدى خلافت مقامي ،
ايشته بوامامت وظيفه ندين دوغدى .
معلومدركه اسلاميته بشي وقت غازجاعت
حائله ادا ايديلر . غمازي جاعتله ادا
ايله بيايمك ايجاق ، جاعتك برامامه اقتدا
ايمه لازمدر . جمعه و بارام غازلرينه
كلنجيه ، بونلرك يالكنز جاعتله دكل ، عيني
زمانده امتجهده ادا ايديلمسي اقتضا ايدر .
بوندن دولايديركه جمعه و بارام غازلري
كوي و محله جدرلند قيانه ساز . انجق شهرلرك
بويوك جامعلرله قيانه بيار . بو غازلرده
امامت و خطابات وظيفه لريني ايغا ايدن امام
و خطيبلركده خليفه طرفندن خصوصي بر
راظه و كالت املري شرطدر . بوجبوريت
كوسه تريوركه . جامع جاعتلري برخصوصي
امامه اويدنري كي ، بو خصوصي اماملركده
عمومي و بويوك برامامه اقتدا ايمه نري لازمدر
بوصورته ، جمعه و بارام غازلري ادا ايديلر كن .
بو قون اسلام امتي ، خليفه حضرت علي بن ابي طالب
عمومي اماميته ، متجدا امتجه برعبادت
اجرا ايله مش اولورلر . ايشته ، بوسيدن
دولايديركه « خلافت » مؤسسه سي ، امامت

سلجوقیای زمانده بغدادده ، کوله منار
زمانده ، مصرده ، املاک ریاسته ملکه ریاستی
طبیعتله بری رفتن آریلشدی . بودورلرده
خلیفه ، یا اکثر امته عالمه دینی وظیفه
اشتغال ایدردی . ولایت تمامه تعلق ابدن
بوتون میامی ایشلری ده بغدادده سلجوق ،
مصرده کولمن سلطانلری احرا ایدردی .
اسلام تاریخله کرک دیانت و کرک سیاستجه
اک یوکسک بولوندینی دورلری ده آنجق
یوزمانلردر . سلطان سلیک تکرار بواکه
مقامی برلشدیرمه سندن سوکرادکه عثمانلی
ایمپراطورلری انحلاله ، دین حیاتله سیاسی
حیاتی انحطاطه یوزلوتدی . اسلام تاریخی
بوتقطة نظردن بدقیق ایدیلیرسه ، چوق
مهم حققتلر میدانجه چیه جقدر .

کچن جره کونی اسلام عالمک بوتون
جامع شریفلرله محدوداً اجرا اولونان بکی
خلیفه حضرتلرک انتخاب مراسمی ، بوتون
مسلمانلری قیاباً برلشدیرن بودوک برابر
اولدی . زیرا ، اوکونی تمامیه امته عالمه
ر امام اکبر نائل اولان اسلام عالمی
مقتساند برامت اوادینی کچمشی زمانلرده نسبتله
داها قوتله حسی ایتدی .

شهمدی به قدار ، عثمانلی خلیفه لرلک
دینی نظارتلری یا اکثر سیاسی تبهلری آراسته
بولدناک مسلمانلرله منجه دهر طایفه

دولتلره تابع بولونان مسلمانلره عثمانلی
خایه لرلک دینی نظارته بولونملرینه ،
اونلرک سیاسی متبوعلری اولان دولتمانی
اولورلرله . زیرا ، بودینی نظارته سیاسی
املاک قاریخما به جفته امین اوله مالوردی .
شیمدی ایسه ، خلیفه حضرتلری هیچ
بره دولته خصوصی سیاسته مربوط بولوغا .
دیغنه ، بوتون عالمه کی اسلام مقتیلرله
علناً مخایره ایدیه جکدر ، بوتون اسلام
عالمه کی خطیلره واملر برات ویرمک حقی
استمال ایدیه جکدر ، بوتون دنیاه کی
دینیه مؤسسملر اوزرنده کی نظارت حق
تطبیق ایدیه جکدر . مسلم وغیر مسلم
هیچ بر دولت بودینی وظیفه لرله ایخاسنه مانع
اوله مایه جقدر .

کوردو بودیه بوکونی خلافت مقامی ،
اسکیندن بیتارجه دفعه داهافونلیدر تورکوا
دولتی و ملی اونلک باشلیجه اعتقادقامی اولقله
برابر ، بوتون اسلام دولتلری و ملتلری ده
ماده و معنای اواظله اوله جقدر فقط
اونلک اک حقیق واک بودوک قدرت منبی ،
بوکون اورویا بده کندیبه حرمت ایتله
مجبور ایدن اسلام دینک عظمیدر .

خلافت انتخاب اولونق حقیق آله عثمان
حضرت اسلمی
حضرت آدمی

سوک درجه مصیدر . زیرا بومحترم حائله .
 رجاج یک سندی ری نورکک . آلتی بوز
 سندف بری ده هم اسلامته ، هم ده تورکک .
 بویوک هائلر قازاندرمش ، بویوک خدمتدر
 ایفایقن مبارک برغاندهور . بولاعدهنگ
 قبولیه ، هم اهلیله قازانیامی تاریخی
 برحق صاحبزری الله ایفایلهلی ،
 هم ده انتخاب اناسنده کی اختلافدر واحتراسلر
 ادغری برحده ایندیرباشدور . خلافت مقامه
 هم عصری سبانتک امامی اولان خطبجاق
 و ملی سلطنت عمدلرله قابل تألیف ،
 هم ده دین صاحبسندده حقیقی براسلام اتحادی
 وجوده کنهیمکک صالح برماهیت ویرمک
 ، وفق اولان بویوک ملت مجلسیه هائی
 رئیسنه بوجهانشمولی خدمتدردن دولای
 بیایان تنگکرلر عرض ایدرز .

ضیا کوله آلب

قوموق ایل

- ۱۱ -

اوجنجی سالناماسارک اوغلی (آسور
 دانیال) (ق . م ۸۲۵) ده بیایسنه
 قارشی مصیان اقمی و آثوریه تختنه وارث
 اولتی ایسته مادی . یک بویوک مقیاسده

بویا مادی . بوقاریشققلر اشناسنده قوموقلر
 آسور دانیالطرفنه یکمشاردی . خبریدرک
 (آمیدا) شیری حاسی یک طرفی التزام
 ایندییک حالده او بابک یاقن اولان (طوشخانه)
 شمیری امپراطوره صادق مالمادی . آسور
 دانیال (کالغ) شمیریه نزیب (منی تصبیح)
 و ساردان شمیرندی و فرات کنارلرله
 سوریه ده آثوریه اطاعتنه یک یکمقی
 برلردن باحقا بوتون حوالی دندی طرفنه
 چکیملمی . فقط اجهاله کوره آسور
 اوردهوسی گندیسنه اطاعتن امتناع المادی .
 اوجنجی سالناماسار الله لایمجره قار
 قوتلره استناد آحاسی اوغلی علمنه شدله
 حرکتیه قرار و بریدییک حالده اختیارانی بیله
 برندن قوملدانه مدبفندن حرکتیه . وق
 واداره منی ولی عهد ابدیک ایسته همک اوته کی
 (شامی راعال) . تودیع المادی .

ایک قارداش آراسنده باهلایان حرکات
 فیه بلمنور اوجنجی سالناماسار و قلات اقمی
 داخل حرب آتیق ۸۲۷ منه زده ختام
 بویه یله شدی . آثوریه بی ایجه سارسان ،
 ضعیفلن بواوزون بجران دوه . سنده دهکر
 رچوق برلر آوا زده (ناری = نیری)
 آثوریه تک غوز و حاکمیتندن صبرلش .

وضعتاریفی قبضه کوز اوکنه کشرملک
تأملی اوور :

اورارتوده ایکنچی شاردوری به خلف
اولاد (ایشپوانیسی) سلطانک صوک
کونلریه دوشور اوغل (مئواس) ی
حکومتنه اشتراک ایشدیرمفی واورارتو
اوردولریک قوماندانی بوکنج پرنسه
تودیع ایشدی . جدور و طالع کورون
مئواس آئورمهک بوضیف زمانه
بوکونلره آئوریه اوزریه دوامانی عرضلره
باشلامفی رواندیز داخلرئده فرانه قدر
آئوریه جبهه نده کی قوتلری سوره سوره
آشانی زاب وادینه وروندیز کچدینه قادار
ایشدی ، حتی اورارتو اوردوسلک بومر قیشلری
اوزریه دایه نی [۱] حوالیسی در حاله
آئوریه بو بومر وروغنی آغفی و دایه نی
قرالی (عوده و پورسین) خزینه سی ایه
ارابه لریفی مئواسه راقی مجبوریتده قلمشدی .
آرتق اورارتو تدریجاً آروانیا
حوضه نده اولجه غالب ایشدی شهرلری
ینه برر امتزاده باشلامفی واوزمانه
(پوتربا) دهیان (بالو) قصبه سیه

[۱] دایه نی : کسیرمه افاده ایه مراد
سویک همالنده کی رلردر .

وریکلری همان کسپورمشدی . فقط غلبه
درنجی نظامی را مانده قلمفی و بور حکمدار
آئوریه تخننی اشغال ایشدی که او ایکی سه
ظرفنده غالب ایدبان رلری استزاده
موفق اولشدی .

نظامی را مانای تاریخیه یلبدینی ایک
سفرله بادیر [۱] نواحیسندن فارغ میشی
طرفلریه قادار رلری سه آئوریه اداره سندن
تذیت ایشدن سوکرا [ق . م . ۸۲۹]
اورارتو اوزریه ده بوکنتشی . اوراده
افاده سه کوره اوچیوز شهر خراب ایدرک
دوئشدی . فقط بوسوک حرکت اورارتو تک
آز اشاعیده کوروله جک وضیتی قارغیسنده
نتیجه سز قلمفی اولمالی در .

نظامی را ماناک خلفی اوچنچی
(را مانیزاری) زمانده آئوریه لیلرک
اوشیا [ق . م . ۷۹۹] و دیری [۷۹۶]
۷۹۵ و ۷۸۵] ایه اوغراشتدقوری
کوردولورک اغلب احوال بونلر قوموق ایلک
شرقی حدودنی تشکیل ایدن اوکیا (یعنی
صاور قضاسی) ایه دریا (یعنی بشیر
وسیلوات قضالری) در .

قومونلرک آئوریه ایه اورارتو
آراسته نه کوچ بر حلاله قالدقاری اقله
یلمک ایچین بر ایکی حکومتک بوسره ده کی

ایستخانه بی دوشونه لم

اوزون سنه لرده بیری دوام ایلی و اراق
 حربنک استیلایه اوغریان ملکتریمزه نظر آ
 آز ایسه ده هر حالده تخریب اثرلری مملکت زده ده
 اولدقجه نظره چاریدور . مع ماهیه . همان
 برسنه باقین زماندنیری البزه کچوبده
 هر نوع مادی قوهرلیه پایلشهرق میدانه
 کتیردیکی اثرلره — قیشه جامع ، کتبخانه ،
 جادرلر ، مدخل بولی ، ایستخانه — و مکتبلرک
 برچوق تهرانی ده اکماله ایمن محترم
 و مقدس قوماندانز جوادپاشا حضرتترینه
 مملکت مدیون شکراندر . بوکاپرو اولان
 بیکانه فعال و کنج بلدیهریشمز احسانیک
 افندی یه ده بویولک حصه افتخارک دوشدجکی وارسته
 قید بیاندر . شوعنباغله شوراده مقصداسلی بی
 عرض ایتمک ایسترم . شویله که : زکیانی
 اسارقه حقیقه ده قورقاروبده انصار ایچون
 الک طاقق و شرفی اولان استقلال تامنه مظهر
 ایمنی حرب میدانلرنده شهادت رتبه علیاسته
 تائیلته یاورولرینی بزه امانت ایدنلرک
 بوامانلرینی حسن محافظه هبوزک بورجی
 دکلیدر ؟ بو طیبی اولغله برابر هیچ منزل
 طایرینه گلن بویاوروجقنرک حال اسف
 اشلاری ، دیلنچی قیافتلری جاپر وجودلری

(حوزانی) شهرینی [۲] ده استیلا ده
 سوکرا مراد صوبی کچرک اوراد تو قوتلرینی
 قوموق ایلانکه (آلزو) اواچینه
 [یعنی مدین لوانه] قادار یاعشیدی .
 حتی مه نواس یوفدرله . قلمامش فرات
 خربنده . چهره مالاطیبی پنه ویرکی به
 باغلامش و اوزمان هیتلر اداره سنده اولوب
 شمدی برلری بیلنن (سورهی لیس)
 (طارکی خاس) و (سارووراس) مستحکم
 شهرلرینی ده ضبط ایلشیدی . بو ظفر تیجه سنده
 اوراد تو فرامی (آراقس — آراس)
 — وینک جنوب ساحلرندی اشغی زاب
 یوقاری دجه حوضلرینه قادار برلره صاحب
 اوایشدرک بورلری اراضینک و —
 ونغوسنک کثرتی جهتیه آثوره الفده
 قالان برلره همان معادل ایلی . بو وقوعات
 ق . م ۵۸۴ سنه سنده (مه نواس) له
 وفاتندن آری اول اولوب یتمش و قوموق ایلانک
 چکرکدن تشکیل ایمن قاراجه داغله مازی
 داغلی آثوره ایله اوراد تو آراسنده
 رد فده ایبحراکی کونلر باشمه باغلامشیدی .

خالص

[۲] یالو فضایی داخلده ظن اولتور ،

فصل اوله آید بر ایکی غروش صدقه وریر . ایشنه بوسدقینی بورابه ویرلم . صدقه لرمنك ماضع لهنه صرف ایدلکینک کوزوسنه نوره دک یاورولرک یارلاق استقلارندن بورولا وطانی نشئلردویارز . بویاورولده بزه الحی الابد متندار قالیرلر . ایشنه بن بومؤسه خیریه هه آي منته حاک ایکی باقروط تخصیص ایلدورم . بناء علیه ، حسیات نجیه ایله مشحون اهلانز هیچ شیه ایتیم که بواصرخیره سوه سوه اشته اک اید، چکلدر ، دوقنور

غفور زهت

اجتماعیات :

فردی حکومت ، اجتماعی حکومت

آوروپاده کی مشروطی حاکومت ، ایکی مطابقتی حکومتلر کی فردیدلر ، اجتماعی مابستده دکلدلر . آوروپاده مشروطیتک اوج طرز ی واردر :

(۱) سلطنت مشروطه ، (۲) پارلمانتاریزم ، (۳) سیستم ده پره زانتایف .

(۱) سلطنت مشروطه قایمینی حکمدار تمین و عنل ایدر ، حکمدارک حکومتی بحاسه ، قانون لایحه لری تکلیف ایدیلیر .

فردی ایلوب تحصیل و تربیه ایچون نمونه امثال اوله یله جک کوزل و ایشا غلامه تاسیس اولندی . بوکا اهلانزده معاونندن قاجادیلر . بونک تاسیس و اشادی شرفی مشارایه پاشا - ضرتلرینه حاکد ایدر . تاسیس و دوام زینتی شرفی ده دوشوروز دوشورویه بزه حاکدر . بیلیم که ایچمزدلی هانکی بر فرد سرور زمانه بویاوروجقلرک کوروز و نشئلی حاللندن بدنبه کشکول بدست اوله رق دیلنمه لینه ، سواقلرده یانملرینه ، افندی حیاتلرینه راضی اولور . بونی قطعیا امید ایتیم . بوندی باشقا اگاه طارزنده کی مؤسسانک تاسیس ایدن شخصیتلر ایله بقا بولدن و بوشخصیتلرک افتراقله محو و فنا و اردینی ده جوق کرملر کورولمدر . بونک ایچون هر سورنله مکمل اولوبده اهلانزک ید ایتام و صحابته ترک اولنان بومصومارک آفی واستقبالی قائمین ایچون یکنه چاره ال برلکله منتظم بر واردات قائمیدر . اهلانک اضرای بوراده قطعیا موضوع بحث دکلدر . هریره بومؤسه یه آرزوسنه تبعاً بودجه سنه و صورتنه کوره آیدر . ایکی الح .. غروش ویرمکلهده قائمین و بقای مکندر . بوده اهمیتلر بر شیار . تکلیف ظن ایدرم که اک فقیر بر طالعینی یله رنجیده ایتز چونکه بر شخص

صورته بولونسون ، آورو بانک و آمریکای
بوتون حکومتاری شیمدی یا پارلمانتر ،
باخودره پره زانتایف سیستمه لرینه منسوبدر .
سلطنت مشروطه طرزی ، عمومی خریدن
صوگرا ، میدانن چکبندی .

آورو بانک بو مختلف مشروطیت سیستمه لاری
آراسنده نه قادر بویولا فرقر بولونورسه
بولونسون ، اساس اعتباریه هیپی بری
رینک عبیدر . چونکه ، هیپی (فردی
حکومت) ادبی و بره یله جکمز عمومی سیستمه
منسوبدر . تورکاده کی یکی مشروطیت
طرزی ایسه ، بوسیستمه لارک جهل سینه مخالفدر .
ذیرا ، بو کونکی حکومت طرزعز ،
(اجنهای حکومت) ادبی و بره یله جکمز
پوس بوتون یکی بر طرزدر .

حکومتک اداره ابتدیی انسانلر ،
مفرد فردلردکل ، مجتمع فردلردر . مفرد
فردلرک غالب لری انانی آکلایان فردی انسانلردر
اجمعی انسانلرک مفکوره لرینه انانی
آکلایان اجنهای انسانلردر . بوحقیقی
باشقه صورته ده افاده ایده ییلیرز . حکومتک
اداره ابتدیی مخلوقلر ، فردلردکل ، جمیتدر .
جمیتک نه ابسته دیکنی آنجق جمیت ییلیر .
اوحالده ، جمیت ، اوجمیتک مثلرندن
مرکب اولان بوبوک برزمره طرفندن ای

مجلسی عدم اعتماد آیه قایینه دوغوره من .
ایک آلمانیا امپراطورلی بوسیستمه منسوبدی .
(۲) پارلمانتریزمه ، قایینه رئیس
حکومتک ریسی انتخاب ایدر . ناظرلی
قایینه رئیس انتخاب ایدر . فقط ، مبعوثان
مجلسنک اکثریتی بوقایینه اعتمادیه بیان
ایتمزه . قایینه رنده دوراماز ، دوشر
پارلمانتریزم سیستمه نده تشریع قونیه اجرا
قونی بری برندن قایینه آریلماشدر . تشریع
قونی حازر اولان مبعوثان مجلسی ، حکومندن
استیضاج یا ییلدک وعدم اعتماد رأین وروپ
قایینه دوغوره ییلماک صورته اجرای
بر صلاحیتده مالکدر . اجرا قونی حازر
اولان حکومتده پارلامنتویه قانونی لایحه لری
تکلیف ایتماک صورته تشریی بر صلاحیت
مالکدر . آوروپا حکومتلری بوسیستمه
منسوبدر .

(۳) ره پره زانتایف سیستمه مده ایسه ،
تشریع واجرا قونلرینک صلاحیتلری قایینه
آریلماشدر . حکومت ، مجلسه قانونی لایحه لری
تکلیف ایده من . مجلسده قایینه عدم
اعتماد بیانیه دوغوره من . قایینه تکلیفی
وعزلی ، قنری قایینه حکومت رئیسده طانددر .
آمریکاده بوسیستمه جاریدر .

ایستجمهوریت شکنده ، ایستفراتی

اداره اوله بيلير . غير زمانده ، بوبوك
 زمره دائما اجتماع حالده بولونمايدر .
 چونكه ، مشري وجدان آنجق ، اجتماع
 حالده قوتله تشكّل ووضوحه نظر ايدر .
 سو بياوثرى الله توغلى ايدنلره معاومدوك
 جمعيت باشقه تورلو دوشونور ، اوني
 تركيب ايند فردي ايسه باشقه تورلودوشونور .
 ايشلر تقيمندن حصوله كان مسلك
 ضاليتلر (موضوعي ، اكثرينه) شائيت
 حكملري (در . شائيت حكملرنده ياكز
 فردى وجدان حاكمدر . فردى انسانلر ، فردى
 وجداني قوتلى اولان انسانلر اولديندن ،
 شائيت حكملرنده آنجق « فردى انسانلر »
 صلاحيتداردر . قيمت حكملرنده ايسه ،
 مشري وجدان حاكمدر . اجتماعي انسانلر ،
 مشري وجداني داها قوتلى بولونان
 انسانلر ديك اولديندن ، قيمت حكملرنده
 اجتماعي انسانلر صلاحيتداردر .
 اجتماعي انسانلر ناملي ميدانه قاير ؟
 دائما ، مشري حيات ياشامقلا ايني دائما
 مجتمع بولونقله ا بولمالي اجتماع حالي ،
 اورويانك مبعوثان مجلسلرنده كورمه يز .
 بون ياكز توركيانك بوبوك ملت مجلسنده
 كورپورز . رجوق تجربه لر كوستردى كه
 بوجاس . . . ملي جمعيتك اوچ بوجوق

منهون برى مفكوره لرينه بر دورى به صادق و جان
 اولمشدر . زيرا تذييى ده ملي جمعيت كي
 حقيقي رجيمندر وعلى الدوام جمعيت حياتي
 ياشامقلا در . بوجعيت ، تشريع ملاحقني
 كندينه حصر ايندكي كي . اجرا صلاحيتي ده
 وياكلر هيقنه بوس بوتون توديع ايتز .
 چونكه ، وياكلر بر فرددر . بورلرنده
 منفرد آچايشان بوذاتلرل فردى وجدانلرله
 دوشونوب قرار ويره ماري عتملدر . بوسورته
 ويردكلى قرارلر ملك مفكوره لرينه
 مخالف اوله بيلير . بوبوك ملت مجلسنه
 كلنجه ، بو . ملك خلاصه ملي اولان
 رجعيت حالده بولوندي ايجي . ملك
 بوتون مفكوره لريني جانلى اوله ق روحنده
 طاشيمقلا در . بوسيله ، بوبوك ملت مجلسي
 دائما ، وياكلر توجه ايدم حكملري هدف
 نقطه لريني كوستررك اولنري مبعوثان و جيهلرله
 دوشونوب سوق ايدرلر . او حالده ملك بوبوك
 ملت مجلسي طرفه ن يعني دائما مجتمع رجعيت
 طرفندن اداره ايدمكلا در . بوندين دولاي
 اوكا بحق (اجتماعي حكومت) نديله بيلير .
 اورويانك فردى حكومتلري ايسه ، بوتون
 ايشلري بر فرددن عبارت اولان فاعلرله
 توديع ايدرلر . بوناظرلر آنجق برايشي
 اجرا ايندكن صوكرا ، مؤاخذه ، ياخره

مشرقی و جدائیله حل ایدرسه ، آز
زمانده ، تورک ملتى ترقىك اكه يوكسك
درجهلرینه اولاشه جقدر .

ضياكوله آلب

تورک دولتيك تكمالى

۲۰

(۱) قارافيرغيزلر (اوروقلر افرىالى
حقنده نارېنى معلومات) روسلر (بوروتلر)
تسميه ايدىورلر بزو بوروتلرک اوغوز
منقبه سنده کى ايت ماراقلر اولدېنه قاللر
ساقالرده بونلرده . قارافيرغيزلرک قارا
صنقى آلمسى ، باشقه دولتلرک اسلامته
دوشمه لرلندلر . بواسارى قبول ايتمين
فيرغيزلر ، قازاق اولوب سيريابه چکيلدیلر .
(مونغ) لک جغرافياسنه توره قازاق کللمسى
(قاز) کللمسندن کلير . قازاق . قازکى
حر و مستقل دىکلر . قازاقلرک برقمسى
(آق قاز) لردر . چينلار بونلره هاقلر
آدهنى وربرلر . اوغوزلرک مغلستاندن
چقاران بونلردر . بوبوک راحاله نظراً
شبهلېکى فيرغيز قازاقلر ، (آق قاز) لردر
قازاق متحدهسى ايچنده بونلر (آق سوبک)
دورلر . قازاقلره تابع اولان سار اوروقلره

مستولېته هدف اوله بيايرلر . فقط ، ناظر ،
فردى وجدانله دوشونوب قرار وېرېکى
ايچين ، چوق کره جميتك غايه لرینه مخالف
قرارلر وېرملک تهلک سناممروضدر . ياکلش
ايشار ياندقدن سوکرا ، ناظرک مسئول
اولمى سندن مات ايچين نه قائده وار ؟ اونک
يرينه قلمجک بکى ناظرينه فردکى دويوب
دوشونه حکى ايچين ، اوده بکيدن برچوق
خطالره دوچار اوله بياير . احوالده ، اوروپا
حکومتلرى عرنه شکله اولورلرله اولسونلر
هموميله (فردى حکومت) درلر ،
ايشته ، شوياضاحار کوستريورک
تورکيانک بوکونه کى حکومت طرزى ،
سوسبولوژنک کشف ايتدېکى بکى حقيقتله
داها موافقدر . اوروپاده کى حکومتلرک
اساسى جميتك فردل طرفدن اداره يدور .
بو حکومت طرزى سوسبولوژى به نظراً
داها خطالره مروضدر . تورکيده ايسه ،
ملى جميت ، کذبيلک خلاصه ، اولاف
داها غلبانلر ، داء مفکورلى کوچوک رجعت
طرفدن اداره اولوغقدردر . احوالده ،
شيمدى بزو سوسبولوژى لسانده بيايرک .
بوبوک ملت مجامى ، اختصاصه تعاق ايتن
ايشلرى متخصص فردلر بيراقى شرطله ،
همومى مسئلهلرى داها اويابق بولونلر

تاریخی (نایمانلار) (ییگیت) اسمی ده
آلداترینی سوبیلور . ییگیت . ییاقونک
مغول شیوه سزده کی شکیلدیر . دیککه نایمانلار
ییاقونلر عینی قومار ،

(۳) اوزبکلر آلتون اوردو ایله
روسییه کینده مغولستان تورکلرندن ، یعنی
قونکولار ، نایمانلر ، کرایلردن برطانیه درکه
آلتون اوردو دواتنه قارشى قازاق اولهرق
تکرار مغولستانه ، پورت اسلیلرینه عودت
ایستیلر . بواسطه وقتیه اوزبکلر خانه تابع
اوله لرندن زیاده ، (کیدی کندیسنک یکی)
معناسنه اولهرق قازاقلار حریتلرینی استحصال
ایتمه لرندن نشئت ایتمش اولسه کرکدر .
اوزبکلر سوکرالری مغولستاندن ماواره التیره
ایستیلر .

(۴) ابن خلدون عثمانلارک منشای
اولان عشرینه (چیق) نامی ویریور .
بو عشرینکی فرات کنارنده دولاپور برتورکن
ایلی اولایینی ، اورادن بر ضرورت
اوزبینه آنادولویه یکدیگنی سوبیلور .
حق ، عثمانلیق تعبیرنده کی (حق) لاحقه سی ،
بو عشرینک اسمندن عبارت کورسیور .
تورکلر آراسنده بواسطه برعشیرت
وارمیدر ؟ اورخون کتابه سی بزه نیشانی

(فاراسویهک) ، سینکیز سلاله سندف بولونان
تورمه لره = پرنسار (آلتون سویهک) دیرلر .
(سویهک) کینگ معناسندهر . هر ایله منسوب
فرادیلر قازاقلر انجاق ایستیک ایچین ، قازاقلر
آراسنده بوتون ایلره و بویلره منسوب
زمهرلری کورورز : قیچاق ، قاقلی ،
قلاج ، قارق ، نایمان ، کراپیت الخ ،
(هسلک) لر یعنی قازاقلر داها قارلیق
منجده سنه داخل ایکن یله اوچ شعبه
منقسمدیلر . دیککه (اووا ، اورنه ،
کوچوک یوز) نسیکیلاتنک جرئومه سی
اوزمانده موجوددی . قازاق کدی محمود کاشغری
لشند (آزاق) شکنده یازیلیدر . اوحالده ،
آزاق دیککی قازاق دیککدر .
(قازاق) بر قومک اسمی اولدینی کی ،
سیاهی روضه بتلکده صفتیدر . بر زمهره ،
ظالم رحکمدارک اسارتی قبول ایتمسه ،
چوله جیکلهرک حربتی اعلان ایدر .
بوزمریه قازاق یعنی قازکی حر دینلیر .
فرعده جوق بکلر ، ایلرله برابر خانه
قارشى قازاق اولهرق بوزقیر . جیکلرملردی .
نیورلنکده کنجلیکنده باوراء انهر حکومتنه
قارشى قازاق اولدینی توزکاننده سوبیلور ،
(۲) هوارتلی انگلیزجه (مغوللر

قاب یوی ، بوايه اقربا اولمقه برابر ،
اونظه قاریشدر بئاسالی . اورخون کتبه سنده
باز قانلرله چيغلرله آری ایلر اولدینی
کورولور . او حالدده ، بوايه ، اوغوزلردنه
برشبه اولقی لازم کیره ذاتاً اوغوز اوروغی
رجوق ایلله آریلمدی . (چینگ) ایلده
بونلردن ریسیدر . تاریخی تورک کوچلری
درند ااسکیت ، اوغوز ، ارکنه قون ،
اوغوز کوچلری .

ضیا کوله آلب

حقیقات :

دیاربکر آیدملرندن

جامع کیر کتبه لری
دیاربکرک اولو جامی - الحوق دورینک
بلک قیمتل بر آیدمی در . بومبارک مبدک
ایچی طینی تاریخدر . بوراده ملکشاها لریک
ابوشجاهلرک ، ابناک ویلسن اوغولرینک ،
آرتق یافولرینک ، بوزون حسنلرک . نهایت
عثمانلیرک مدیث تاریخی هر جنس کوزله
یازیلرله اولقونور .

مقارید یکباشه احسان و نافع مریه نندمی
هر بکر یوزلری بویوک رفته او قودق لری

ارماخی قیلرند قیرغزلرله برابر دولاشاف بر
(چیق) ایل اولدینی خبر وریور .
(چیق) تورکجه (چینگ) کلمسینک
ریشلیدر . (قاز ، قای) کلمی محمود کاغفریده
(چی) مناسنددر . (قایات) کلمی ده
جامع التواریخه ورده (داغدن ایفنی سیل)
مناسنددر . بزجه ، بومنلردن مقصد
(چینگ) در . قارسیده مریدده بویکلمنک
ای بر مقابلی اولمادیندن ، یاخود مؤلفلر
بویکلمنک مناسنی این قاورایه مادقلردن اوکا
مشابه معنالی ویرمشلردر . له تون قاهون
(چيغلر) قبیله سندن بحث ایدیور . بوحالده ،
(چینگ) کلمی (قای) کلمنک داما
آچیق بر تورکجه میدر اسملر اکثریالسانک
اسم کلملرله یایار . (چکبلر) کچیللر
دیگدر . (قونار) قویونلیر مناسنددر .
بویکلمنلر صوکرادف - مارینی یکی تورکجه
ترجمه اینده بار . بونک کی ، (قای) کلمی ده
اسکی تورکجه ده (چینگ) مناسنه اولدینی
ایچنه ، بوضاً اسمی اسمی ، بوضاً یکی اسمی
قواللرلری مختلدر . اورخون کتبه سنده
(باز قانلر ، قانلر) ده وار . بونلرده
محمود کاغفرینک (قای) بدیک ، جامع التواریخه
(قایات) نسبه اینده ک ایل اوله حق .

دیواری دیدنه ، اولانک برتورلو کوزیه
ایلیشه، بیق طو براتی ییغنی اوکنده یقه قوره نهی
باغقل دوزستونلر اوزرنده هیچ یقلمامش
کورون راق کر بوراده میلاددن اولی
زمانه طاند برناتک وجودیقه بلکه دلالت
ایده ییلور . بو باغقلاره دوز ستونلر
چوخی معمار هبته له طرفندن جناح لردن
بارک تزیینانده قوللانیش و صرب اولونده
زیقلر آرامنه یکه کوزل یاقشدرلاند
وافدی نیک بحث ایتدیکی اسکی صرب کلسانک
ازی قالمش . یکه زمانه سیاحلرند
برناتک جامع یزده کومستردیکی فورو
میدانک ازی ییه کورولبور . یوقارد
سویلدیکم طاش [۱] اگر طیشاردن کثیرله مش
روجه یازیلی شایان دقت برویقه در
مطهرده روجه حرفلر بولند یقندن ای روجه
یانی بری طرفندن پاییلانی ترجمه منی بورایه
درج ایله اکتفایه مجبور قابورز : [۲]

[۱] برطانی جامع حولیسندن خلایق
تبدنی دار یوئک مدخلنده و صورکردن
کوتو برمنظره ایله پاییلش اولان حجره
قبوسنک قارشیدنده در .

[۲] روجه منی : روخیو دوخو
آقاییو قوم کی قارده و ، قوته نون آفتو
نه کسیده و ، نهی خرتو نه و نوردی آرخه .

زمانه یکه یقننا یقلمامش بولونور ، اولنر
اوقود قجه بازارد .

کرک براده کرک سورلر ، اوتیکی
چشمه لر و صهار طاشلری اوزرنده
بو صورله طو پلانک کتایه لر یوزی یکبور .
یونلری متوفی (واته رخیم) ایله
رفیقلر یکه نشر ایستاری (آمیدا) جموعه .
سند کیره قارشیلاندر یقندن سوکرا فرق
اولانلری و یا جموعه بولیمیلری نشر ایستاری
دوشونوردن . فقط شوکونه قادار (آمیدا) دن
برفیمه می المزه کچدی . شرق تاریخنک
بعض قارا کانی کوهلری آیدیلانه ییله جاک
بوکتایه لر نشری زمانی کله یکنی ضیا کوه
آلب یکه برده اها اخطار بوبوردیلر .
یونسخندن اعتباراً اولو جامه طاند ذتابه لری
صره ییله نشره باشلابورز :

مبدل تاریخی حجره ۴۸۴ سنه سندن
باشلابور . اولی بنا احتمال بوس بو تون
یانش و یا باقیه سورته قما یا یقماشی اوله جقه
اواک دایر اشارت یوق . فقط شافیلر جامی
دیوارنده حادی قارا طاشلر آراسنه دیوار
طاشی اوله رق صیقشدرلش یازیلی برقاره
طاشله قوره نت اولونده کی باشقلر وحی
مصبوبه مدرسه سنک جامع حوایسنه باقی

والعظيم معز الدنيا والدين جلال الدولة
ابو الفتح ملكشاه ادام الله ساطانه في ولايته
الوزير السيد الاجل شرف الدين عميد الدولة
قاج الوزرا ابى منصور محمد بن محمد بن سهر
ادام الله ايامه وجرى ذلك على يد الفاضل
الاجل مجد الفضلاء ابى نصر محمد بن عبد الواحد
واوكيل احمد بن محمد القديس في سنة اربع
وثمان واربع مائه

بو كتابه بنى تعقيب الدين وعنى حذاده
مناظر بروضه بنى بولاني كتابه تاريخ
٥٥٥ المئنه وجامع بناسك شمد بركشكند
برنجى وابكنجى كتابه لرك بولند قارى
ديوار لرك عبق زمانه بايلامش كى كوردلديكنه
نظراً ملكشاهك امريه بايلان جامع
بناسك ٥١٣ ده يانك بناوالمى وبو كتابه لرك
كال دقتله صورادن جورالره برلشد برلمش
بولنى ماحوظ دير.

خالص

د روخو دوخوس آقا كيوس قوم
كيقارده نونك اوغلى نه كسيده بوس
زماندن عيسانك ولادته مصادف
مولودريانك سلطنته قادار

بو كتابه دن سو كرا ارتق جامه ملكشاهك
امريه (ابن جهير) طرفندن ٤٨٤ هـ سنه
بنا ابدلديكى وقاضى ابوالنصر انشاء الله
ناظر تعيين اولودى بنى كوستره بنى برسطراق
اوزون بر كتابه ايله مبدك تاريخى باشلايوركه
يكرمى بشى متره قادار اوزونلنده ونقريباً
قرق ستمتره كنيشاكده مرنج كوفى ايله
بياض طاشلر اوزرينه يازى اولان بو كتابه
جامع بناسك حولى ديوارنده صارى
عبدالرحمن پاشا كتيخانه سى كوشه نندن ايكنجى
قابجه قادار بنجر لرك وسته نده باقار لرك وزينه
كوليورده باش طرفى ياغمور سوليله از
بوزولمش فقط باهقه رلرى قصور من اولان
شو كتابه به (١) صايدنى و بريورز وايسته
يازيورز :

(١)

سنه ٤٨٤

بسم الله الرحمن الرحيم لا اله الا الله
محمد رسول الله امريه له السلطان المظلم
شاهنشاه الاعظم سيد ملوك الامم مولى العرب